

MENSE RUITER orgelmakers b.v.

Oosterseweg 13 - 9785 AD Zuidwolde (Gron.)

Telefoon +31 (0) 50 301 05 50
Fax +31 (0) 50 301 05 60
E-mail menseruiter@wxs.nl

ING bank nr. 66 98 12 676
Postbank nr. 810334

Kerkentm. Prot. Gem. Havelte
p/a Dhr. G. Zijlema
Torenakkers 3
7971 AC HAVELTE

Zuidwolde, 23 september 2011.

Geacht College,

Hierbij ontvangt u de offerte-varianten, zoals afgesproken ter vergadering op 12 september 2011.
Voor de goede orde sturen we u de complete set, nu genoemd Plan A, B en C.

Plan A is het originele plan, volgens de noodzakelijk geachte uitvoering door uw adviseur Dhr. St. Tuinstra.

Plan B vermeldt de meest noodzakelijke werkzaamheden.

Plan C vermeldt de allermeest noodzakelijke werkzaamheden.

De ontstaansgeschiedenis van deze varianten is u bekend.

Indien er bij u nog vragen zijn of dat u verder overleg wenst, dan horen dit graag van u.

Met vriendelijke groeten,

hoogachtend,

Mense Ruiter Orgelmakers B.V.

A.W. Tamminga.

Kopie: Dhr. St. Tuinstra te Bedum.

PLAN A. voor UITVOERING van GROOT ONDERHOUD aan het Van Oeckelen-orgel in de Clemenskerk te Havelte.

De omschrijving volgt het "Grootonderhoudsplan betreffende het orgel in de Hervormde Clemenskerk, door Stef Tuinstra, februari 2010", met enkele wijzigingen en/of aanvullingen.

3.3.1. Algemeen

1. Voor zover nodig demontage en transport van te restaureren onderdelen naar de werkplaats van de orgelmaker. Alle pijpwerk en overige delen uitnemen en opslaan op een werksteiger voorlangs het orgel.
2. Het orgel fotograferen en documenteren gedurende het hele werkproces.
3. De in 1992 verrichte inventarisatie door orgelmaker en adviseur(s) (inscriptie notatie per register en de gemaakte meetstaten van alle C en F pijpen) controleren, alsmede alle denkbare maten nemen van het windwerk.
4. Algehele schoonmaak en houtwormbestrijding, ook van het orgelbalkon.
5. Werksteiger, reisen, reis- en verblijfkosten, levertijd.
6. Prijsopgaven in materialen, uren en kosten op de in dit plan aangegeven hoofdkostenplaatsen, alsmede aparte stelposten, op dezelfde wijze gespecificeerd.
7. Onderaanneming. Steigerwerk en hulpdiensten: Bouwbedrijf Werkman, Stedum;
Snijwerk: Houtsnij- en restauratieatelier T.T.Top, Kruisweg;
Registerplaatjes: Kunstrestauratie L. Muller, Zuidhorn.

3.3.2. Orgelbalkon, kas, front

1. Controle van profiellijsten aan het kastwerk. Loszittende profiellijsten vastzetten, verdwenen delen bijmaken.
2. Herstel van enige luiken en panelen. De uitneembaarheid van de luiken waar nodig verbeteren.
3. In het snijwerk alle scheuren en losliggende lijmnaden herstellen, bijmaken van ontbrekende delen.
4. Alle oude rommel en electra in en aan het orgel verwijderen. Nieuw plat 8-watts pedaalverlichtingsarmatuurtje aanbrengen onder aan het klavier. Boven de muziekbak in overleg een passende, sierlijke armatuur aanbrengen. Op de regels hoog in de achterwand 2 tl-armaturen binnenverlichting aanbrengen t.b.v. goed zicht bij onderhouds- en stemwerk. Op de boekenplank een leerstrook aanbrengen zodat boeken niet weg kunnen glijden.
Aanleg van het nieuwe elektriciteitswerk door derden.

3.3.3. Windvoorziening

1. Boven in de kast naast de bovenwerkwindlade een nieuwe MDF-dempkist met regelaar, aanzuigen en een uitblaascompartiment plaatsen. Van daar een met akoestisch dempmateriaal inwendig bekleed motorkanaal naar de blaasbalg maken. Een elektronisch aansturingssysteem monteren die de motor naar windbehoefte inschakelt.

2. De blaasbalg geheel demonteren en van binnen en van buiten opnieuw beleren. De afgenomen schepbalgen en handpompinstallatie op dezelfde wijze restaureren en opnieuw aanbrengen. Een inrichting aanbrengen die 'gepompte wind' zonder motor mogelijk maakt. De bestaande kanalisatie ouder dan 1941 handhaven. De kanalisatie van 1941 en de bestaande schokbalg vervangen door een nieuwe van eiken in een maatvoering conform de gewoontes van Timpe en Van Oeckelen.
3. Alle inwendige delen van balg en oude windkanalisatie waar nodig uitverven met gebruikmaking van hetzelfde materiaal en op dezelfde plaats als aangetroffen is (lijm en bolus, danwel krijtverf), alsmede alle nieuwe eiken kanaaldelen.
4. Een nieuwe opliggende tremulant (model Freytag/Timpe) maken met gebruikmaking van de registerknop Muette. Een apart klein mechaniekje bijmaken.
5. De ijzeren delen van roest ontdoen, opnieuw meniën en zwart verven.

3.3.4. Windlade

1. De windlade met speelmechaniek van het Hoofdmanuaal uitnemen.
2. De ventielkasten van de HW-windlade uitverven in de aangetroffen materialen (krijtverf). De beleving schoonmaken waar nodig vernieuwen. De slepen opnieuw grafieten. De aanwezige veren ringen uitnemen. Op de leerbanen en op de pijpstokken dunne liegelindringen lijmen ten behoeve van een veilige en soepele afregeling van de slepen. Nieuwe pulpeten maken naar oud model van Timpe/Van Oeckelen. De ventielveren schoonmaken en precies egaliseren. De voorlagen schoonmaken en opnieuw beleren zoals aangetroffen. De bevestigingsklemmen schoonmaken en soepel lopend maken en sluitend bevestigen. De stokschroeven en alle stiftwerk van front- en overige hangers schoonmaken.
3. Controle van de loden conducten op corrosie en loodvraat. Indien nodig: stelpost voor vernieuwing van alle conductwerk in orgelmetaal.
4. Het verbogen losgenomen draadwerk vernieuwen. Het overige draadwerk schoonmaken. De pulpeetdraadogen festonneren, zowel in als buiten de lade.
5. De frontstokken controleren en indien nodig uitverven.
6. De windlade van het Bovenwerk ter plekke zoveel mogelijk schoonmaken en uitverven (bijstrijken) met behoud van vrijwel al het aanwezige materiaal.

3.3.5. Regeerwerk en klaviatuur

Herstel op basis van de huidige situatie:

1. De speeltractuur van het Bovenwerk in tact laten. Die van het Hoofdwerk demonteren en volledig restaureren.
2. Van de te restaureren delen zoveel als mogelijk handhaven. De abstractuur de touwomwinding nazien en waar nodig vervangen volgens dezelfde methode. Alle draadwerk echter vernieuwen. Bevestiging welarmen controleren. Alle delen nazien op wrijving, slijtage en oxidatie. Invoering vernieuwen naar origineel voorbeeld. Teveel speling bij alle draaiende delen wegnemen door overmaatse stiften of indien nodig met boren en proppen.
3. Het geheel schoonmaken. IJzerwerk ontroesten, opnieuw meniën en verven in de aangetroffen kleur.
4. Het HW-welbord indien nodig recht maken en opnieuw verlijmen. De walsen schoonmaken en de torderende walsen richten c.q. vervangen. Alle leren stelmoeren vervangen.

5. De pedaalabstractuur nazien. De juiste toetsgang bepalen en de vrije slag zo klein mogelijk afregelen.
6. De aangehangen abstracten van het pedaalwelbord vrijmaken van het handklavier middels een verenbalk onder het handklavier, indien dit qua plaatsruimte mogelijk is.
7. Het pedaalklavier demonteren, toetsen opnieuw opsluiten en opnieuw bevilten en beleren. Veren onder het pedaalklavier schoonmaken en opnieuw inregelen. Toetsklossen opnieuw bevilten en beleren.
8. De mechaniek precies inregelen, waarbij alle winkels en welarmen in de juiste en egale stand 'op trek' komen te staan.
9. Loodstrip met vilt-drukstof over de manuaaltoetsen aanbrengen ter stabilisering van de afregeling en iets stiller maken van de mechaniek.
10. De klaviertoetsen op kromtrekken controleren en indien nodig incidenteel herstellen. De manuaal toetsopsluiting in de achterlijst controleren en eventueel vervangen. De zijwaartse speling controleren en waar nodig incidenteel wegnemen door het inzetten van dikkere stiften, danwel (extra) perkamentstroken.
11. Het finer van de bakstukken en de registerknoppen schoonmaken en opnieuw politoeren.
12. De aanwezige registerplaatjes voorzichtig schoonmaken en indien nodig hier en daar voorzichtig retoucheren. Het naamplaatje 'Muette' overschilderen in 'Tremulant'.
13. De orgelbank constructief controleren. Opnieuw gronden, plamuren en schilderen in bijpassende kleur, schilderwerk door derden.

3.3.6. Pijpwerk en montage

1. De houten pijpen schoonmaken en nazien op droogtescheuren. Incidenteel waar nodig opnieuw verlijmen en uitverven naar de aangetroffen materialen. De steminrichtingen van het houten pijpwerk waar nodig ontroesten, de hoedbevilting en -belering nazien en incidenteel goed sluitend maken.
2. Van de metalen pijpen de hier en daar beschadigde bovenranden en pijpvoeten herstellen. Incidenteel deuken en andere kleine beschadigingen bijwerken.
3. De aanwezige baarden en de soldeernaden ervan nazien. Idem de hoedafdichtingen controleren en waar nodig afdoende stevig in stijl aanvullen.
4. De frontpijpen licht reinigen en poetsen.
5. De samenstelling van de Mixtuur aanpassen aan de inmiddels bekende originele situatie (1 koor wijzigen). Het pijprooster daartoe aanpassen.
6. De kelen en spieën van de tongwerken uitnemen en controleren op glad en recht slagvlak en duurzame belering. De tongen nazien en op goede buiging controleren. De stemkrukken schoonmaken en de spanning ervan opnieuw en egaal richten. Kop- en keelsluiting nazien en incidenteel beter passend maken. De bekeraars waar nodig uitdeuken en opronden.
7. De gerestaureerde delen monteren en te pas stellen. Mechanieken goed uitlijnen en precies inregelen. De passing van het pijpwerk in de roosters nazien en incidenteel inpassen.
8. De bestaande winddruk opnieuw uittesten en indien nodig iets bijstellen. De intonatie waar nodig terughoudend bijwerken op aanspraak en egalisering van de toonsterkte (meestentijds alleen bijintoneren aan kernligging, kernspleet, boven- en onderlabium) op basis van de origineel aanwezige methodiek.
9. Stemming in een (bijna) gelijkzwevende temperatuur, met inachtneming van de juiste zweving van de kwinten kwinten en niet te hoge tertsen op de hoofdtoonsoorten (= 'in goede harmonie').

PLAN B. voor UITVOERING van GROOT ONDERHOUD aan het Van Oeckelen-orgel in de Clemenskerk te Havelte.

De omschrijving volgt het "Grootonderhoudsplan betreffende het orgel in de Hervormde Clemenskerk, door Stef Tuinstra, februari 2010", voor wat betreft de meest noodzakelijke werkzaamheden, met enkele wijzigingen en/of aanvullingen.

3.3.1. Algemeen

1. Voor zover nodig demontage en transport van te restaureren onderdelen naar de werkplaats van de orgelmaker. Alle pijpwerk en overige delen uitnemen en opslaan op een werksteiger voorlangs het orgel.
2. N.v.t.
3. N.v.t.
4. Houtwormbestrijding.
5. Stelpost reizen, reiskosten.
6. Prijsopgaven in materialen, uren en kosten op de in dit plan aangegeven hoofdkostenplaatsen, alsmede aparte stelposten, op dezelfde wijze gespecificeerd.
7. Onderaanneming. Steigerwerk en hulpdiensten: Opdrachtgever in eigen beheer;
Registerplaatjes: Kunstrestauratie L. Muller, Zuidhorn.

3.3.2. Orgelbalkon, kas, front

1. Controle van profiellijsten aan het kastwerk. Loszittende profiellijsten vastzetten.
2. Herstel van enige luiken en panelen. De uitneembaarheid van de luiken waar nodig verbeteren.
3. In het snijwerk alle scheuren en losliggende lijmnaden herstellen.
4. Alle oude rommel en electra in en aan het orgel verwijderen. Nieuw plat 8-watts pedaalverlichtingsarmatuurtje aanbrengen onder aan het klavier. Boven de muziekbak in overleg een passende, sierlijke armatuur aanbrengen. Op de regels hoog in de achterwand 2 tl-armaturen binnenverlichting aanbrengen t.b.v. goed zicht bij onderhouds- en stemwerk. Op de boekenplank een leerstrook aanbrengen zodat boeken niet weg kunnen glijden.
Levering en aanleg van het nieuwe elektriciteitswerk door derden.

3.3.3. Windvoorziening

1. Boven in de kast naast de bovenwerkwindlade een nieuwe MDF-dempkist met regelaar, aanzuigen en een uitblaascompartiment plaatsen. Van daar een met akoestisch dempmateriaal inwendig bekleed motorkanaal naar de blaasbalg maken. Een elektronisch aansturingssysteem monteren die de motor naar windbehoefte inschakelt.
2. De blaasbalg geheel demonteren en van binnen en van buiten opnieuw beleren. De afgenomen schepbalgen en handpompinstallatie op dezelfde wijze restaureren en opnieuw aanbrengen. Een inrichting aanbrengen die 'gepompte wind' zonder motor mogelijk maakt. De bestaande kanalisatie handhaven.

3. Alle inwendige delen van balg en oude windkanalisatie waar nodig uitverven met gebruikmaking van hetzelfde materiaal en op dezelfde plaats als aangetroffen is (lijm en bolus, danwel krijtverf)
4. N.v.t.
3. De ijzeren delen van roest ontdoen, opnieuw meniën en zwart verven.

3.3.4. Windlade

1. De windlade met speelmechaniek van het Hoofdmanuaal demonteren.
2. De ventielkasten van de HW-windlade uitverven in de aangetroffen materialen (krijtverf). De slepen opnieuw grafieten. Nieuwe pulpeten maken naar oud model van Timpe/Van Oeckelen. De ventielveren schoonmaken en precies egaliseren. De voorslagen schoonmaken en opnieuw belemen zoals aangetroffen. De bevestigingsklemmen schoonmaken en soepel lopend maken en sluitend bevestigen. De stokschroeven en alle stiftwerk van front- en overige hangers schoonmaken.
3. Controle van de loden conducten op corrosie en loodvraat.
4. Het verbogen losgenomen draadwerk vernieuwen. Het overige draadwerk schoonmaken. De pulpeetdraadogen festonneren, zowel in als buiten de lade.
5. De frontstokken controleren en indien nodig uitverven.
6. N.v.t.

3.3.5. Regeerwerk en klaviatuur

Herstel op basis van de huidige situatie:

1. De speeltractuur van het Bovenwerk in tact laten. Die van het Hoofdwerk demonteren en volledig restaureren.
2. Van de te restaureren delen zoveel als mogelijk handhaven. De abstractuur de touwomwinding nazien en waar nodig vervangen volgens dezelfde methode. Alle draadwerk echter vernieuwen. Bevestiging welarmen controleren. Alle delen nazien op wrijving, slijtage en oxidatie. Invoering vernieuwen naar origineel voorbeeld. Teveel speling bij alle draaiende delen wegnemen door overmaatse stiften of indien nodig met boren en proppen.
3. Het geheel schoonmaken. IJzerwerk ontroesten, opnieuw meniën en verven in de aangetroffen kleur.
4. Het HW-welbord indien nodig recht maken en opnieuw verlijmen. De walsen schoonmaken en de torderende walsen richten c.q. vervangen. Alle leren stelmoeren vervangen.
5. De pedaalabstractuur nazien. De juiste toetsgang bepalen en de vrije slag zo klein mogelijk afregelen.
6. De aangehangen abstracten van het pedaalwelbord vrijmaken van het handklavier middels een verenbalk onder het handklavier, indien dit qua plaatsruimte mogelijk is.
7. Het pedaalklavier demonteren, toetsen opnieuw opsluiten en opnieuw bevilten en beleren. Veren onder het pedaalklavier schoonmaken en opnieuw inregelen. Toetsklossen opnieuw bevilten en beleren. Stelpost: het verdiept leggen van het pedaalklavier voor het verkrijgen van een betere spelhouding.
8. De mechaniek precies inregelen, waarbij alle winkels en welarmen in de juiste en egale stand 'op trek' komen te staan.
9. Loodstrip met vilt-drukstof over de manuaaltoetsen aanbrengen ter stabilisering van de afregeling en iets stiller maken van de mechaniek.
10. De klaviertoetsen op kromtrekken controleren en indien nodig incidenteel herstellen. De manuaal toetsopsluiting in de achterlijst controleren en eventueel vervangen. De zijwaartse speling contro-

PLAN C. voor UITVOERING van GROOT ONDERHOUD aan het Van Oeckelen-orgel in de Clemenskerk te Havelte.

De omschrijving volgt het "Grootonderhoudsplan betreffende het orgel in de Hervormde Clemenskerk, door Stef Tuinstra, februari 2010", voor wat betreft de allermeest noodzakelijke werkzaamheden, met enkele wijzigingen en/of aanvullingen.

3.3.1. Algemeen

1. Voor zover nodig demontage en transport van te restaureren onderdelen naar de werkplaats van de orgelmaker. Alle pijpwerk en overige delen uitnemen en opslaan op een werksteiger voorlangs het orgel.
2. N.v.t.
3. N.v.t.
4. Houtwormbestrijding.
5. Stelpost reisen, reiskosten.
6. Prijsopgaven in materialen, uren en kosten op de in dit plan aangegeven hoofdkostenplaatsen, alsmede aparte stelposten, op dezelfde wijze gespecificeerd.
7. Onderaanneming. Steigerwerk en hulpdiensten: Opdrachtgever in eigen beheer.

3.3.2. Orgelbalkon, kas, front

1. N.v.t.
2. N.v.t.
3. N.v.t.
4. Alle oude rommel en electra in en aan het orgel verwijderen. Nieuw plat 8-watts pedaalverlichtingsarmatuurtje aanbrengen onder aan het klavier. Boven de muziekbak in overleg een passende, sierlijke armatuur aanbrengen. Op de regels hoog in de achterwand 2 tl-armaturen binnenverlichting aanbrengen t.b.v. goed zicht bij onderhouds- en stemwerk. Op de boekenplank een leerstrook aanbrengen zodat boeken niet weg kunnen glijden.
Levering en aanleg van het nieuwe elektriciteitswerk door derden.

3.3.3. Windvoorziening

1. Boven in de kast naast de bovenwerkwindlade een nieuwe MDF-dempkist met regelaar, aanzuigen en uitblaascompartiment plaatsen. Van daar een met akoestisch dempmateriaal inwendig bekleed motorkanaal naar de blaasbalg maken. Een elektronisch aansturingssysteem monteren die de motor naar windbehoefte inschakelt.
2. De blaasbalg geheel demonteren en van binnen en van buiten opnieuw beleren. De afgenomen schepbalgen en handpompinstallatie op dezelfde wijze restaureren en opnieuw aanbrengen. Een inrichting aanbrengen die 'gepompte wind' zonder motor mogelijk maakt. De bestaande kanalisatie handhaven.
3. N.v.t.

4. N.v.t.
5. N.v.t.

3.3.4. Windlade

1. De windlade met speelmechaniek van het Hoofdmanuaal demonteren.
2. De slepen opnieuw grafieten. Nieuwe pulpeten maken naar oud model van Timpe/Van Oeckelen. De ventielveren schoonmaken en precies egaliseren. De voorlagen schoonmaken en opnieuw beleren zoals aangetroffen.
3. N.v.t.
4. Het verbogen losgenomen draadwerk vernieuwen. Het overige draadwerk schoonmaken. De pulpetdraadogen festonneren, zowel in als buiten de lade.
5. De frontstokken controleren en indien nodig uitverven.
6. N.v.t.

3.3.5. Regeerwerk en klaviatuur

Herstel op basis van de huidige situatie:

1. De speeltractuur van het Bovenwerk in tact laten. Die van het Hoofdwerk demonteren en volledig restaureren.
2. Van de te restaureren delen zoveel als mogelijk handhaven. De abstractuur de touwomwinding nazien en waar nodig vervangen volgens dezelfde methode. Alle draadwerk echter vernieuwen. Bevestiging welarmen controleren. Alle delen nazien op wrijving, slijtage en oxidatie. Invoering vernieuwen naar origineel voorbeeld. Teveel speling bij alle draaiende delen wegnemen door overmaatse stiften of indien nodig met boren en proppen.
3. Het geheel schoonmaken. IJzerwerk ontroesten, opnieuw meniën en verven in de aangetroffen kleur.
4. Het HW-welbord indien nodig recht maken en opnieuw verlijmen. De walsen schoonmaken en de torderende walsen richten c.q. vervangen. Alle leren stelmoeren vervangen.
5. De pedaalabstractuur nazien. De juiste toetsgang bepalen en de vrije slag zo klein mogelijk afregelen.
6. De aangehangen abstracten van het pedaalwelbord vrijmaken van het handklavier middels een verenbalk onder het handklavier, indien dit qua plaatsruimte mogelijk is.
7. Het pedaalklavier demonteren, toetsen opnieuw opsluiten en opnieuw bevilten en beleren. Veren onder het pedaalklavier schoonmaken en opnieuw inregelen. Toetsklossen opnieuw bevilten en beleren. Stelpost: het verdiept leggen van het pedaalklavier voor het verkrijgen van een betere speelhouding.
8. De mechaniek precies inregelen, waarbij alle winkels en welarmen in de juiste en egale stand 'op trek' komen te staan.
9. Loodstrip met vilt-drukstof over de manuaaltoetsen aanbrengen ter stabilisering van de afregeling en iets stiller maken van de mechaniek.
10. De klaviertoetsen op kromtrekken controleren en indien nodig incidenteel herstellen. De manuaal toetsopsluiting in de achterlijst controleren en eventueel vervangen. De zijwaartse speling controleren en waar nodig incidenteel wegnemen door het inzetten van dikkere stiften, danwel (extra) perkamentstroken.
11. Het finer van de bakstukken en de registerknoppen schoonmaken en opnieuw politoeren.